

Forslag til plan for selskapskontroll 2016 - 2019

Notodden kommune

2016 :: 407 009

Ferdigstilt 29. februar 2016

Om Telemark kommunerevisjon IKS

Telemark kommunerevisjon IKS er et av landets største interkommunale revisjonsselskaper. Alle de 18 kommunene i Telemark, kommunene Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tjenester for våre eiere og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

Fra 2015 samarbeider vi faglig og administrativt med de interkommunale revisjonsordningene Buskerud kommunerevisjon IKS, Vestfold kommunerevisjon og Sandefjord distriktsrevisjon.

Telemark kommunerevisjon IKS har bred erfaring med selskapskontroll og gjør forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Våre ansatte har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har god kompetanse innen offentlig forvaltning.

Du kan lese mer på vårt nettsted www.tekomrev.no.

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn.....	4
1.2	Kontrollutvalgets ansvar for planlegging av selskapskontroll	4
1.3	Hvem kan bli kontrollert?	5
1.4	Selskapskontroll - innhold og begrepsbruk	5
1.5	Gjennomføring og rapportering av kontrollen	6
2	Eierskap i Notodden kommune	8
2.1	Eierskapsmelding.....	8
2.2	Kommunens eierskap	8
2.3	Selskapskontroll 2012-2015	9
3	Prioriteringer i planperioden	10
3.1	Eierskapskontroll.....	10
3.2	Forslag om forvaltningsrevisjon i selskap.....	11
4	Plan for selskapskontroll	12
	Vedlegg	12

Foto forside: www.effective.com

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Kommunen kan engasjere seg i virksomheter og legge ulike oppgaver til fristilte organisasjonsformer som interkommunalt samarbeid, interkommunale selskaper, aksjeselskaper o.l. Kommunestyret står i stor grad fritt til å velge hva slags organisasjonsform slik virksomhet skal ha. Hvilken organisasjonsform kommunestyret velger, har avgjørende betydning for kommunestyrets styringsmuligheter. Ulike selskapsformer har egne styringsorganer, og er regulert av særskilt lovgivning, som bl.a. fastsetter forholdet mellom eierne (kommunen) og selskapets styringsorgan.

En evaluering av Offenleglova¹ viser at kunnskapen om offentleglova i selvstendige offentlige rettssubjekter er lav. Videre viser evalueringen at mange offentlige selskap, selv om de forvalter til dels svært store offentlige verdier, får få innsynsbegjæringer. Mange mener at ressursbruken på å etablere rutiner, systemer og kompetanse i organisasjonen er urimelig i forhold til det lave antallet inn-synsbegjæringer de mottar.

Viktige betingelser for folkevalgt styring er åpenhet, etikk og kontroll. NIBR har undersøkt hvordan norske kommuner ivaretar hensynet til god folkevalgt styring over den delen av kommunens virksomhet som er organisert i selskap.² De fleste som ble spurt i undersøkelsen, mener at kommunestyret ikke får nok informasjon og ikke er godt nok orientert, og at kontrollrutinene ikke er tilstrekkelige.

Dette gir utfordringer når det gjelder demokratisk, folkevalgt styring, innsyn og kontroll med virksomheten.

1.2 Kontrollutvalgets ansvar for planlegging av selskapskontroll

Kommuneloven § 77 nr. 5 og kontrollutvalgsforskriften § 13 slår fast at kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal påse at det utarbeides en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Kontrollutvalget i Notodden har bedt Telemark kommunerevisjon IKS om å utarbeide analyse og forslag til plan for selskapskontroll. Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens eierskap ut fra vurderinger av risiko- og

¹ Gjennomført av Oxford research i 2015 på oppdrag fra Justisdepartementet (http://www.oxfordresearch.no/media/270943/evaluering_av_offentleglova_oxford_research.pdf)

² Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2015:1 (www.nibr.no)

vesentlighet. **Denne analysen finner du i kapittel 2 og 3.** Planen skal vedtas av kommunestyret, senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. **Forslag til plan finner du i kapittel 4.**

Vårt forslag viser aktuelle tema for selskapskontroll i Notodden kommune basert på en vurdering av risiko og vesentlighet. Det er kommunestyret som bevilger ressurser til selskapskontroll, og dermed bestemmer i hvilket omfang planen skal gjennomføres.

Kommunens eierskap i Telemark kommunerevisjon IKS og Telemark kontrollutvalgssekretariat framgår av oversikten i vedlegget. Telemark kommunerevisjon IKS er ikke uavhengige i forhold til disse to selskapene, og vi har derfor ikke vurdert behovet for selskapskontroll for disse.

1.3 Hvem kan bli kontrollert?

Reglene om selskapskontroll gjelder kommunalt eierskap i interkommunale selskap (IKS), aksjeselskap (AS) og interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27 når disse er selvstendige rettssubjekt. Kontrollen kan også gjelde datterselskap til disse organene.

Rådmannen opplyser at kommunen ikke deltar i interkommunale § 27-samarbeid som er selvstendige rettssubjekt.

Selskapskontroll gjelder ikke stiftelser (eies ikke), kommunale foretak (inngår i kommunen) og andre selskaps/organisasjonsformer enn de tre nevnte formene.

1.4 Selskapskontroll - innhold og begrepsbruk

Begrepet selskapskontroll dekker to former for kontroll:

- **Eierskapskontroll:** Kontroll med hvordan kommunen ivaretar sitt eierskap i selskap – forholdet mellom kommunestyret og eierorganet
- **Forvaltningsrevisjon i selskap:** Kontroll med hvordan selskapene styres og drives

En eierskapskontroll er i hovedsak rettet mot *kommunen*. Hovedspørsmålet i en *eierskapskontroll* er om kommunen har retningslinjer for utøvelse av eierskap, og om disse er i samsvar med gjeldende regler og anbefalinger for godt eierskap. Videre undersøker en om eierskap utøves i samsvar med gjeldende regler og kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Selskapets drift og aktiviteter kan en kontrollere gjennom en forvaltningsrevisjon, på samme måte som det gjøres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet. De fleste tema og vinklinger kan undersøkes. Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres i samsvar med god kommunal revisjonsskikk³, og er regulert i kommuneloven § 77 nr. 4, kontrollutvalgsforskriften og revisjonsforskriften.

1.5 Gjennomføring og rapportering av kontrollen

Iverksetting av selskapskontroll

Kommunestyret skal vedta planen for selskapskontroll og skal stille ressurser til rådighet for gjennomføringen. Kontrollutvalget sørger for at eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon blir gjennomført. Det er vanlig og hensiktsmessig at kommunestyret gir kontrollutvalget myndighet til å gjøre endringer i planen.

³ God kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjon er definert i RSK 001, fastsatt av Norges kommunerevisorforbund.

Avtalen som kommunen har med Telemark kommunerevisjon IKS dekker ikke selskapskontroll. Gjeldende ordning er at kontrollutvalget ber om tilbud på en selskapskontroll, og vurderer bestillingen ut fra det tilbudet de får.

Gjennomføring av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon

Det er ikke stilt krav om kvalifikasjoner for den som skal gjennomføre eierskapskontroll. Det er heller ikke stilt metodiske krav til eierskapskontrollen. Det vanlige er at eierskapskontroll gjennomføres av revisor, eventuelt av kontrollutvalgets sekretariat.

Forvaltningsrevisjon i selskap skal utføres av revisor i samsvar med god kommunal revisjonsskikk og gjeldende kvalifikasjonskrav for forvaltningsrevisjon.

En eierskapskontroll er vanligvis mindre ressurskrevende enn en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjon i selskap med flere eiere bør gjennomføres for eierne i fellesskap.

Innsynsrett

Kommunelovens § 80 regulerer kontrollutvalgets og kommunens revisors innsynsrett i selskaper. Innsynsretten gjelder i interkommunale selskaper, interkommunalt § 27-samarbeid som er organisert som selvstendig rettssubjekt og aksjeselskaper med kommunale/fylkeskommunale eiere.

Det er ikke innsynsrett i andre organisasjonsformer eller i selskap som har private eller statlige medeiere. Her kan kontrollutvalgets innsynsrett reguleres i vedtektene. Hvis den ikke er regulert, må kontrollutvalget be styret om samtykke til innsyn, eventuelt etter avklaring med eierne.

Rapportering om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon

Etter gjennomført eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon lager vi en rapport til kontrollutvalget. Kontrollutvalget skal rapportere sitt arbeid til kommunestyret. Denne rapporteringen skjer normalt ved at kontrollutvalget sender rapporten med sin innstilling til kommunestyret for behandling.

2 Eierskap i Notodden kommune

2.1 Eierskapsmelding

Notodden kommune har en eierskapsmelding som ble vedtatt av kommunestyret 15.03.12 i sak 20/12.

Eierskapsmeldingen omhandler prinsipper for eierskap, oversikt over selskap kommunen eier og retningslinjer for styring, oppfølging og evaluering av kommunens eierinteresser i selskap. Kommunen har en oppdatert oversikt over eierinteressene i det årlige budsjettokumentet og økonomiplan. Denne oversikten er ikke presis når det gjelder eierskap i Notodden Energi Holding AS med datterselskaper og datterselskaper for Notodden Utvikling AS (NUAS).

I eierskapskontrollen av kommunens eierskap i NUAS i 2015 ble det gitt anbefalinger om endringer i eierskapsmeldingen. Kommunestyret har vedtatt å gjennomgå eierskapsmeldingen og foreta nødvendige justeringer.

2.2 Kommunens eierskap

Vi har hentet informasjon om kommunens eierskap fra kommunen som har sendt oss oversikt over eierskap i budsjettforslag for 2016. Vi har dessuten hentet informasjon fra Proff.no og Brønnøysundregistrene. I den grad det ikke er samsvar mellom disse kildene, har vi bygget på de offentlige registrene. Vi kan ikke si med sikkerhet at kommunen ikke har annet eierskap enn det som framgår her.

Oversikt og informasjon om selskapene framgår av vedlegg til rapporten.

Kommunen ved rådmann og ordfører er forespurt om å komme med ønsker eller redegjørelse for spesielle forhold som vi bør ta hensyn til i arbeidet med plan for selskapskontroll. Rådmann opplyser at det er kommunens intensjon å utøve en mer aktiv eierpolitikk i tiden fremover. Han viser til at det nå innføres valgkomite for oppnevning av styremedlemmer og valgkomiteer for det enkelte selskap hvor kommunen har eierinteresser.

2.3 Selskapskontroll 2012-2015

For Notodden kommune er følgende kontroller gjennomført i perioden 2012-2015:

Selskap	Tema/anbefalinger
Vannfronten Eiendom AS	<p>Eierskapskontroll</p> <p>Det ble gitt anbefalinger om at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • styret og eier avklarte selskapets forutsetninger for fortsatt drift. • krav til kjønnsbalanse i styret blir oppfylt • at kontrollutvalg og revisor ble varslet om generalforsamling og at det var en felles frist for innkalling i de styrende dokumentene.
Notodden Utvikling AS	<p>Eierskapskontroll</p> <p>Det ble gitt noen generelle anbefalinger om kommunens utøvelse av eierskap:</p> <ul style="list-style-type: none"> • justere eierskapsmeldingen, • bedre opplæringstilbud til folkevalgte • tiltak for å sikre etterlevelse av føringer i eierskapsmeldingen • sikre at eierstrategi behandles i kommunestyret. <p>Det ble også gitt noen anbefalinger for eierskapet i NUAS spesielt: å utarbeide en strategisk næringsplan, vurdere om eierstrukturen i NUAS AS er hensiktsmessig og om eierskapsmelding og etablert praksis tilsier vedtektsendring for selskapet.</p>

3 Prioriteringer i planperioden

3.1 Eierskapskontroll

Vi har gjort en risiko- og vesentlighetsvurdering med utgangspunkt i KS anbefalinger for godt eierskap. Vi har bygget på informasjon om eierskap og eierstyring fra kommunen og resultater av tidligere selskapskontroller.

Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter (anbefaling 1--8)

KS anbefaler at kommunene etablerer retningslinjer for utøvelsen av sitt eierskap. En tidligere eierskapskontroll i Notodden kommune har vist at kommunen kan ha et bedre system for å sikre god kommunikasjon mellom eierrepresentant og kommunestyret. I kontrollen ble det også gitt anbefalinger knyttet til folkevalgtopplæringen. Det kan derfor være aktuelt å undersøke hvordan dette er fulgt opp. En slik kontroll vil være generell og rettet mot hele kommunens eierskap, eventuelt med stikkprøver rettet mot eierskapet i utvalgte selskap. Denne kontrollen bør gjennomføres litt ut i planperioden.

Styre - evaluering og valg (tilråding 9-14)

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets samlede kompetanse er tilpasset selskapets virksomhet. Notodden kommunestyre har vedtatt i sak 78/15 at de ønsker bruk av valgkomite ved nominasjon og valg av styremedlemmer til kommunens selskaper. Det er samtidig fastlagt noen retningslinjer som kommunen ønsker skal være førende for valgkomiteenes arbeid. Det bør undersøkes nærmere hvordan dette er fulgt opp i kommunen og selskapene, og hvordan kommunen som eier sikrer at selskaper har godt sammensatt og godt fungerende styre. Denne undersøkelsen vil handle om valgprosess, styresammensetning, styreinstruks og evaluering av styrets arbeid, og rettes mot flere selskaper.

Samordning av føringer for eierskap – flere eiere

Notodden kommune har eierinteresser i flere selskap sammen med andre kommuner. Det mest sentrale selskapet er Irmat AS, som Notodden eier sammen med Bø, Sauherad og Hjartdal. Det kan også være aktuelt for Idea Kompetanse AS som fra 2016 blir fusjonert med KanJa Nome AS. Med flere eiere kan selskapet få forskjellige føringer fra eierne knyttet til bl.a. målsetninger og styring av selskapet. Det kan derfor være grunn til å undersøke i hvilken grad føringer og forventninger til eierutøvelse og selskap samordnes med andre eierne og formidles. Vi har imidlertid ikke prioritert å foreslå dette som tema for eierskapskontroll i denne perioden.

3.2 Forslag om forvaltningsrevisjon i selskap

Samfunnsansvar og etikk (tilråding 15-19)

I eierskapsmeldingen har Notodden kommune stilt krav om at selskapene skal være bevisste sitt samfunnsansvar, og selskapenes rapportering skal omfatte både økonomiske, miljømessige og sosiale forhold. Kommunen forventer også at styremedlemmer skal registreres i styrevervregisteret. Det kan være grunn til å undersøke i et eller flere utvalgte selskap om forventingene er formidlet av kommunen og om de er implementert.

Et aktuelt selskap å undersøke kan være Notodden Energi Holding AS med datterselskap. Holdingselskapet ble etablert i 2012 og har datterselskap med ansvar for overføringsnett for energi og telekommunikasjon, energiforsyning og eiendom. Virksomheten til Notodden Energi er organisert i ulike selskap for å ivareta kravet om skille mellom monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet. Selskaper som driver monopolvirksomhet kan være omfattet av offentligrettslige regler. Det kan være risiko for at disse reglene ikke blir godt nok ivaretatt, f.eks. reglene om offentlige anskaffelser og regler om journalføring og offentlig innsyn. Andre selskap der en slik kontroll kan være aktuelt er Irmat AS, Idea Kompetanse AS.

Gjennomføring av virksomhet

Irmat AS er ansvarlig for å levere renovasjonstjenester til kommunens innbyggere. Det var en selskapskontroll rettet mot selskapet i 2008, der det ble gitt en rekke anbefalinger. Selskapet ivaretar en viktig kommunal tjeneste knyttet til håndtering av husholdningsavfall, kombinert med at selskapet utøver næringsvirksomhet i konkurranse med andre. Tjenestene knyttet til husholdningsavfall skal leveres til selvkost og i samsvar med gjeldende regler for avfallshåndtering etter forurensningsloven og avfallsforskriften. I slik virksomhet kan det være risiko for at tjenestetilbudet ikke er i samsvar med fastsatte mål, og det kan være risiko knyttet til kostnadsnivå, selvkostberegninger, anskaffelser og kryssubsidiering. På denne bakgrunn er det naturlig å prioritere selskapet for forvaltningsrevisjon. En forvaltningsrevisjon av selskapet bør utføres i samarbeid med de andre eierne, og vinkling og problemstillinger bør defineres og avgrenses nærmere ved bestilling.

4 Plan for selskapskontroll

Vi foreslår følgende selskapskontroller:

Tema	Generell/selskap	Kontrollform	Anbefalt tidspunkt
Styresammensetning – evaluering og valgprosess	Generell – stikkprøver i utvalg av selskap både der kommunen er ene-eier og der kommunen eier sammen med andre.	Eierskapskontroll	Tidligst i 2017
Eierskapsmelding – oppfølging, implementering og andre føringer for eierskap	Generell – stikkprøver i utvalg av selskap.	Eierskapskontroll	Bør komme litt ut i valgperioden
Gjennomføring av virksomhet – selvkost og ressursbruk	Irmat AS	Forvaltningsrevisjon – bør gjøres felles med andre eiere.	Kan gjennomføres når som helst
Samfunnsansvar – habilitet, etikk og varsling, offentlig innsyn, anskaffelser	Selskap velges ut fra en vurdering av formål og eierandel.	Forvaltningsrevisjon – bør gjøres felles dersom en velger selskap med flere eiere.	Kan gjennomføres når som helst

Vedlegg

- Oversikt over Notodden kommunes eierinteresser i selskaper per 1.1.2016 og beskrivelse av selskapene
- KS' Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll⁴

⁴ Kommunenes sentralforbund 15. november 2015.

Oversikt over Notodden kommunes eierinteresser i selskaper per 1.1.2016 og beskrivelse av selskapene

Selskaper med innsynsrett iht. koml. § 80:

Interkommunaleselskaper (IKS)	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre eiere
Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS	3,5 %	Egenkapitalandel: 16 % Egenkapital kr 600 000 Gjeldsgrad: 5,2 (Alle tal fra 2014 – Gjelder Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS – foretaket skiftet navn da Agder-kommunene ble deltakere i selskapet i 2015.) Formål: Utføre den lovpålagte sekretærfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere Annet: Ikke hatt selskapskontroll	Kontorkommune Bø. Telemark fylkeskommune og 17 kommuner i Telemark, Aust-Agder fylkeskommune og 10 kommuner i Aust-Agder, Vest-Agder fylkeskommune og fire kommuner i Vest-Agder.
Telemark kommunerevisjon IKS	4,66 %	Egenkapitalandel: 59,9 % Egenkapital 6,1 mill. kr. Totalrentabilitet: 3,7 % Likviditetsgrad: 2,34 Gjeldsgrad: 0,7 (Alle tall fra 2014) Formål: Utføre lovpålagte revisjonsoppgaver samt andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne. I tillegg å utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper. Selskapet har ikke erverv til formål. Annet: Ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Skien. Larvik, Lardal, samtlige kommuner Telemark og Telemark fylkeskommune

Heleide kommunale aksjeselskaper	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommunen og andre eiere
Idea kompetanse AS (Kommunestyrene i Notodden og Nome har vedtatt å fusjonere Idea Kompetanse As og KanJa Nome AS i 2016)	100 %	Egenkapitalandel: 37,3 % Egenkapital: 24,478 mill. kr. Totalrentabilitet: 3,6 % Likviditetsgrad: 1,35 Gjeldsgrad: 1,7 (Alle tall fra 2014) AS-kapital kr 5 960 000. Siste to årsresultat har vært positivt, men resultatet var negativt i 2012, 2011 og 2010. <u>Formål:</u> IDEA Kompetanse skal sammen med arbeidsgivere legge til rette for at mennesker med bistandsbehov skal komme i arbeid. IDEA Kompetanse skal være en aktiv bidragsyter for økt livskvalitet og verdiskapning i kommunene. IDEA Kompetanse skal gjennom profesjonell produksjon skape gode og lønnsomme arbeidsplasser og bidra med etterspurt kompetanse i markedet. IDEA Kompetanse skal være en unik aktør for tilrettelagte arbeidsplasser. Annet: Selskapskontroll av gjennomført i 2011 (da het selskapet Nopro AS). Det ble ikke funnet vesentlige avvik og derfor ikke gitt anbefalinger.	Kontorkommune Notodden
Notodden Energi Holding AS	100 %	Egenkapitalandel: 16,3 % Egenkapital: 67,7 mill. kr. Totalrentabilitet: 1,4 % Likviditetsgrad: 0,91 Gjeldsgrad: 5,1 (Alle tall fra 2014 - konsernregnskapstall) <u>Formål:</u> Energiforsyning og alt som naturlig hører inn under dette, samt i næringsutvikling og næringsvirksomhet med tilknytning til kjernevirksomheten, også gjennom deltakelse i eller i samarbeid med andre selskap eller virksomheter. Selskapet skal drives på forretningsmessig basis og skal i sin virksomhet ta hensyn til miljø og fornybare ressurser. All virksomhet skal drives med høy etisk standard. Selskapet skal bidra som samfunnsutvikler i tråd med Notodden kommunes mål for utviklingen. Annet: Selskapskontroll av Notodden Energi AS ble gjennomført 2010/2011. Ingen vesentlige avvik funnet.	Kontorkommune Notodden

Notodden Energi Kraft AS (Rallarkraft)	100 % Datterselskap av Notodden Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 16,8 %, Egenkapital: 1,25 mill. kr. Totalrentabilitet: 10,1 % Likviditetsgrad: 4,36 Gjeldsgrad: 5 (Alle tall fra 2014) AS-kapital kr 100 000. Sum egenkapital 31.12.14 kr 1 249 000. Positivt årsresultat i 2014 og 2013. 2013 er første driftsår. <u>Formål:</u> Tilby kraft til konkurransedyktige betingelser til kunder i og utenfor eget konsesjonsområde. Selskapet skal drives på forretningsmessig basis og skal i sin virksomhet ta hensyn til miljø og fornybare ressurser. All virksomhet skal drives med høy etisk standard. Selskapet skal bidra som samfunnsutvikler i tråd med Notodden kommunes mål for utviklingen.	Kontorkommune Notodden
Notodden Energi Eiendom AS	100 % Datterselskap av Notodden Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 0,8 %, Egenkapital: 0,1 mill. kr. Totalrentabilitet: - 1,1 % Likviditetsgrad: 5,07 Gjeldsgrad: 122,7 (Alle tall fra 2014) AS-kapital kr 100 000. Negativt årsresultat i 2014 som er første driftsår. <u>Formål:</u> Drifte og vedlikeholde fast eiendom, herunder utleievirksomhet og salg av tjenester, samt deltagelse i andre virksomheter. Selskapet skal drives på forretningsmessig basis og skal i sin virksomhet ta hensyn til miljø og fornybare ressurser. All virksomhet skal drives med høy etisk standard. Selskapet skal gjennom konsernet Notodden Energi bidra til samfunnsutvikling i tråd med Notodden kommunes mål for utviklingen.	Kontorkommune Notodden
Notodden Energi Nett AS Notodden Energi Nett AS har følgende Datterselskaper: Notodden Bredbånd AS (100%) Go Link AS (100 %) Thermokraft AS (66 %)	100 % Datterselskap av Notodden Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 23,2 % Egenkapital: 80,5 mill. kr. Totalrentabilitet: 5 % Likviditetsgrad: 0,87 Gjeldsgrad: 3,3 (Alle tall fra 2014) AS-kapital kr 37 400 000. Siste to årsresultat har vært positive, men årsresultatet i 2012 var negativt. <u>Formål:</u> Bygge og drive nett for transport av energi i Notodden samt på forretningsmessig basis selge tjenester som er naturlig for bedriften. Dette innebærer bl.a. å: sørge for en	Kontorkommune Notodden

<p>Kun de som er heleide er omtalt Nedenfor.</p>		<p>sikker og rasjonell energiforsyning til brukerne av energi i Notodden, overføre og distribuere energi med tilfredsstillende kvalitet og kostnadsriktige tariffer, medvirke til rasjonell utnyttelse av energi, drive annen virksomhet som utnytter selskapets kompetanse og være rådgiver i energispørsmål.</p> <p>Annet: Selskapskontroll ble gjennomført av Notodden Energi AS i 2010/11, datterselskaper ble kommentert. Transport av energi er monopolvirksomhet.</p>	
<p>Notodden Bredbånd AS</p>	<p>100 % Datterselskap av Notodden Energi Nett AS</p>	<p>Egenkapitalandel: 33,8 % Egenkapital: 2,9 mill. kr. Totalrentabilitet: 2,2 % Likviditetsgrad: - Gjeldsgrad: 2 (Alle tall fra 2014) Siste to årsresultat har vært negative, men årsresultatet i 2012 var positivt.</p> <p><u>Formål:</u> Eie, drift og forretningsmessig utnyttelse av bredbåndsforbindelse mellom Notodden og Bane Teles nett langs Sørlandsbanen, samt annen næringsvirksomhet, herunder deltagelse i andre foretak.</p> <p>Selskapskontroll ble gjennomført i morselskapet i 2010/2011, og datterselskapet ble kommentert.</p>	<p>Kontorkommune Notodden</p>
<p>Go Link AS</p>	<p>100 % Datterselskap av Notodden Energi Nett AS</p>	<p>Egenkapitalandel: 55,1 % Egenkapital: 1,03 mill. kr. Totalrentabilitet: 11% Likviditetsgrad: 2,14 Gjeldsgrad: 0,8 (Alle tall fra 2014) Siste tre årsresultat har vært positive, men årsresultatet i 2011 var negativt.</p> <p><u>Formål:</u> Etablere, drifte og vedlikeholde et lokalt aksessnett for høyhastighetskommunikasjon i aktuelt markedsområde på et forretningsmessig grunnlag, samt aktiviteter som tår i naturlig tilknytning til dette, herunder deltagelse i andre selskaper med tilsvarende eller beslektet virkeområde.</p> <p>Selskapskontroll ble gjennomført i morselskapet i 2010/2011, og datterselskapet ble kommentert.</p>	<p>Kontorkommune Notodden</p>

Vannfronten Eiendom AS	100 %	<p>Egenkapitalandel: 39 % Egenkapital: 7,3 mill. kr. Totalrentabilitet: - 13,6 % Likviditetsgrad: 0 Gjeldsgrad: 1,6 (Alle tall fra 2014) Selskapet har hatt negative årsresultat i 2014, 2012, 2011 og 2010. Vanskelig likvidsituasjon, med likviditetsgrad på 0.</p> <p><u>Formål:</u> Eiendomsforvaltning knyttet til arealområdene Jernverkstomta og Nesøya.</p> <p>Selskapskontroll ble gjennomført i 2013.</p>	Kontorkommune Notodden
Notodden Lufthavn AS	100 %	<p>Egenkapitalandel: 59,2 %, Egenkapital: 3,9 mill. kr. Totalrentabilitet: 28,5 % Likviditetsgrad 1,36 Gjeldsgrad: 0,7 (Alle tall fra 2014) Positive årsresultat for 2014 og 2013.</p> <p><u>Formål:</u> Drive og utvikle Notodden Lufthavn til et luftfartssenter for flytrafikk innen personbefordring og fritids- og fraktflygninger samt for reparasjons- og vedlikeholdsvirksomhet og annen luftfartsrelatert virksomhet.</p> <p>Selskapskontroll ble gjennomført i 2006/2007, med anbefalinger både for kommunen og selskapet.</p>	Kontorkommune Notodden
Irmat AS	52,3 %	<p>Egenkapitalandel: 28,6 % Egenkapital 10,7 mill. kr Totalrentabilitet: 4,3 % Likviditetsgrad: 3,32 Gjeldsgrad 2,5 (Alle tal fra 2014.) Siste to årsresultat har vært positive.</p> <p><u>Formål:</u> Ledende avfallsselskap i regionen og bli oppfattet som det naturlige valg for mottak og viderehåndtering av alt avfall.</p> <p>Selskapskontroll ble gjennomført våren 2009, med anbefalinger for både kommune og selskapet.</p>	Kontorkommune Notodden. 21,7 % Bø 18,8 % Sauherad 7,2 % Hjartdal

Selskaper uten innsynsrett:

Deleide kommunale aksjeselskaper	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommunen og andre eiere
Notodden Utvikling AS Heleide datterselskap: Notodden Industriselskap AS Gnisten Inkubator AS Notodden Jenrbanesenter AS	57,5 %	Egenkapitalandel: 87,5 % Egenkapital 6,4 mill. kr Totalrentabilitet: 2,8 % Likviditetsgrad: 1,19 Gjeldsgrad 0,1 (Alle tall fra 2014.) Positivt årsresultat i 2014 og 2013, men betydelig høyere negative resultat i 2012 og 2011. <u>Formål:</u> Fremme nærings- og næringsrelatert stedsutvikling i Notodden kommune. Arbeidet skal drives på non profit grunnlag. Det er ikke selskapets formål å maksimere avkastning eller akkumulere verdier og virksomheten skal over tid gå i balanse. Selskapet har ikke anledning til å utdele utbytte. Eierskapskontroll i 2015 med anbefalinger for kommunen på eierutøvelse generelt og spesielt for selskapet.	Kontorkommune Notodden. 20,0 % Norsk Hydro AS 20,0 % Tinfos AS 2,5 % Andre
Notodden Travpark AS	48,9 %	Egenkapitalandel: 58,9 % Egenkapital kr 178 000 Likviditetsgrad: 0,01 Gjeldsgrad: 0,7 (Alle tall fra 2014.) Ikke driftskostnader i 2014. Negativt årsresultat de tre foregående år. <u>Formål:</u> Erverve, eie og leie ut eiendom til hestesportsenter på Lysthusodden.	Kontorkommune Notodden. 51,1 % Øst Telemark Travselskap
Notodden i Sentrum AS	12,9 %	Egenkapitalandel: 60,4 % Egenkapital kr 99 000 Totalrentabilitet: 9,7 % Likviditetsgrad: 2,56 Gjeldsgrad: 0,6 (Alle tall fra 2014.) AS-kapital kr 155 000. Positive årsresultat siste to år, og negativt i 2012 og 2011.	Kontorkommune Notodden. 29,03 % Notodden Utvikling AS 6,45 % DNB ASA 51,52 % Andre

		<u>Formål:</u> Arbeide for å fremme Notodden sentrum som et levende og aktivt handels- og møtsted og å ivareta og utvikle bysenterets særpreg og fortrinn. Notodden i Sentrum AS skal på fritt grunnlag kunne ivareta kjøp og salg av tjenester vis a vis sine eiere.	
Telemarksgalleriet AS	10 %	Egenkapitalandel: 37,6 % Egenkapital 0,3 mill. kr Totalrentabilitet: - 15,4 % Likviditetsgrad: 1,6 Gjeldsgrad: 1,7 (Alle tall fra 2014.) Negativt årsresultat i 2014 og 2012, positivt i 2013. <u>Formål:</u> Kunst- og industrimuseum med galleridrift. Dets formål er formidling av kust- og industrihistorie og salg av kunst gjennom utstillinger, arrangementer og andre aktiviteter som naturlig faller inn under dette, herunder utleie av kunst og konsulentvirksomhet knyttet til utsmykning, samt kantinedrift. Selskapet kan også delta i andre selskaper med lignende virksomhet. Arbeidet skal drives på nonprofitt grunnlag. Det er ikke selskapets formål å maksimere avkastning eller akkumulere verdier, og virksomheten skal over tid gå i balanse.	Kontorkommune Notodden. 50 % Notodden Utvikling AS 40 % Tinfos AS
E 134 Haukelivegen AS	2,22 %	Egenkapitalandel: 58,1 Egenkapital 3,1 mill kr Totalrentabilitet: 0,5 % Likviditetsgrad: 2,39 Gjeldsgrad 0,7 (Alle tall fra 2014) <u>Formål:</u> Arbeide for utbygging og standardheving av E134 Haukelivegen og RV23.I tillegg kan selskapet arbeide for å fremje interessene til viktige sidegreiner til denne transportkorridoren, etter fylkesvise prioriteringar, når dette styrker arbeidet for korridoren. Selskapet kan ta initiativ til å opprette finansieringsselskap og utbyggingsselskap. Selskapet har høve til å delta i og/eller arbeide saman med andre selskap med tilsvarande føremål. Selskapet står elles fritt til å setje i verk tiltak og bruke dei verkemiddel som er tilgjengeleg og aktuelle for å fremje føremålet til selskapet	Eies av en rekke kommuner og fylkeskommuner og enkelte private aktører.
Kulturlandskapssenteret i Telemark AS	2,8 %	Egenkapitalandel: 80,5 % Egenkapital kr 629 000. Resultat av drifta: -20,8 %	Kontorkommune Hjartdal.

		Likviditetsgrad: 4,39 Gjeldsgrad: 0,2 (Alle tall fra 2014.) Formål: "Selskapet skal drive opplæring, planlegging, prosjektarbeid og anna kunnskapsformidling/tiltak for aktivt å medverke til at miljøverdiane og næringsressursane knytt til landbruket sitt kulturlandskap kan takast vare på og utnyttast i berekraftig bygdeutvikling. Oppgåvene vil omfatte alt frå lokale og regionale føgtiltak til deltaking i nasjonale og internasjonale fagnettverk."	Største aksjonærer 13,61 %Hjartdal kommune 13,61 % Hjardal og Gransherad sparebank 9,52 % Seljord Sparebank
--	--	---	--

Notodden kommune eier i tillegg en aksje i Rehabiliteringssenteret AIR AS, en aksje i Kommunekraft AS og 100 aksjer i Krossobanen AS

Formler og forklaringer for nøkkeltall:

Egenkapitalandel	$(\text{Sum egenkapital} / \text{totalkapital}) * 100$ <i>Egenkapitaldelen viser hvor mye av totalkapitalen som er egenkapital. Over 40 % regnes som meget godt.</i>
Totalrentabilitet	$(\text{Resultat før skatt} + \text{finanskostnader}) * 100 / \text{gj.sn. totalkapital}$ <i>Resultat av drifta viser hvor lønnsom virksomheten er. Over 15 % regnes som meget godt.</i>
Likviditetsgrad 1	$\text{Sum omløpsmidler} / \text{Sum kortsiktig gjeld}$ <i>Likviditetsgrad 1 måler bedriftens evne til å dekke betalingspliktene etter hvert som de forfaller. Likviditetsgrad 1 bør være større enn 1,5.</i>
Gjeldsgrad	$\text{Sum gjeld} / \text{Sum egenkapital}$ <i>Gjeldsgraden viser hvor stor gjelda er i forhold til egenkapitalen. En gjeldsgrad på 1 vil si at bedriften har like stor gjeld som egenkapital.</i>

KS' Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll⁵

ANBEFALING 1: OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

ANBEFALING 2: VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

ANBEFALING 3: FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

ANBEFALING 4: UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

ANBEFALING 5: UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSKAPASITETER

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

ANBEFALING 6: EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra

⁵ Kommunenes sentralforbund 15. november 2015.

kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

ANBEFALING 7: EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

ANBEFALING 8: GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER

De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

ANBEFALING 9: SAMMENSETNINGEN AV STYRET

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

ANBEFALING 10: VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER

Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

ANBEFALING 11: KJØNNMESSIG BALANSE I STYRENE

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

ANBEFALING 12: RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSTYRENE

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

ANBEFALING 13: STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.

ANBEFALING 14: OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

ANBEFALING 15: HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.

ANBEFALING 16: GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

ANBEFALING 17: REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

ANBEFALING 18: ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

ANBEFALING 19: UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften

ANBEFALING 20: SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

ANBEFALING 21: UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterlevs og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.